

Kā izpaužas valdes locekļu solidārā atbildība?

2018-12-06

Vadims Zvicevičs, ZAB "COBALT",

Valdē parasti ir sadalītas atbildības jomas, nosakot, par ko atbildīgs katrs valdes loceklis. Vienlaikus likumā noteikta valdes locekļu solidārā atbildība. Kā tas darbojas praksē? Piemēram, ja kolēģis, kas ir atbildīgs par mārketinga jautājumiem, izdarījis ko "nepareizu", vai tiešām atbildība solidāri jāuzņemas arī pārējiem?

Neatkarīgi no tā, vai valdes locekļi rīkojas kopīgi vai atsevišķi, katrs no viņiem ir atbildīgs par savas darbības vai bezdarbības rezultātā sabiedrībai nodarītajiem zaudējumiem. Komerclikuma (KL) [169.panta](#) 2. un 3.daļā noteikts: ja valdes loceklis nevar pierādīt, ka individuāli ir rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks, viņš atbild arī par citu valdes locekļu nodarītajiem zaudējumiem. Latvijas Republikas Satversmes tiesa 2014.gada 13.jūnija [spriedumā lietā Nr.2014-02-01](#) norādījusi uz prezumpciju, ka visi valdes locekļi ir solidāri atbildīgi par komercsabiedrības pārvaldību neatkarīgi no tā, kā viņu starpā sadalīti pienākumi. Pat tad, ja valdes loceklis nav piedalījies sabiedrības pārvaldē, viņam ir visi likumā noteiktie pienākumi, tostarp pienākums atbildēt par kapitālsabiedrībai vai trešajām personām nodarītajiem zaudējumiem. Līdz ar to pienākumu vai atbildības jomu sadale pati par sevi nevar būt pamats valdes locekļu atbrīvošanai no civiltiesiskās atbildības.

Latvijas Republikas Augstākā tiesa (AT) norādījusi, ka valdes locekļu atbildības īstenošanai ir jākonstatē KL [169.pantā](#) paredzētie priekšnosacījumi, proti:

- sabiedrībai ir nodarīts zaudējums;
- ir veikta amatpersonas rīcība, t.i., darbība vai bezdarbība;
- pastāv cēloņsakarība starp amatpersonas rīcību un sabiedrības zaudējumu.

Būtiski, ka KL [169.pantā](#) nav paredzēts pienākums sabiedrībai pierādīt valdes locekļa vainu. Tieši pretēji – pantā noteikta šīs amatpersonas vainas prezumpcija. Atbildība neiestājas tikai tad, ja valdes loceklis pierāda, ka rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks, proti, nav pielaidis pat vieglu neuzmanību (sk. AT Civillietu departamenta 2016.gada 7.jūnija [spriedumu lietā Nr.SK-7/2016](#)).

Ja starp vienas sabiedrības valdes locekļiem ir nodalītas funkcijas un atbildības jomas, valdes loceklim ir pienākums pildīt savas kompetences jomā ietilpstošos pienākumus, kā arī pārraudzīt citu valdes locekļu darbību. Ja valdes loceklim rodas šaubas par cita valdes locekļa rīcības tiesiskumu, viņš nedrīkst ar to samierināties un valdes loceklim jādara viss iespējamais un saprātīgi no viņa sagaidāmais, lai novērstu zaudējumu rašanos (sk. AT Civillietu departamenta 2014.gada 12.novembra spriedumu lietā Nr.SK-676/2014).